

Verdrink niet in data

Aan leerlinggegevens is vaak geen gebrek, maar hoe maak je daar als leerkracht goed gebruik van? Een onderzoek van de Hogeschool Rotterdam geeft tips voor optimaal gebruik.

Op school heb je te maken met een constante stroom aan gegevens over leerlingen: toetsresultaten, rapporten, schoolverslagen, notulen en gesprekken met ouders. Het is een hele opgave om op basis van deze grote hoeveelheid data beslissingen te nemen. Maar als je er op de juiste wijze mee omgaat, zijn data een rijke informatiebron waarmee je het onderwijs zo kunt vormgeven dat het alle leerlingen past. Dat ontdekte ook basisschool Het Landje in Rotterdam. Leerkrachten constateerden dat de resultaten van begrijpend lezen schoolbeeld tegenvieten ten opzichte van eerdere jaren en besloten daar verandering in te brengen. Handvat werd een systematisch gebruik van gegevens die toch al aanwezig waren. In het RAAK-onderzoek *Schoolcijfers, een tweede natuur* van de Hogeschool Rotterdam keken we hoe schoolleiders en intern begeleiders op deze en drie andere basisscholen hun leerkrachten hielpen om systematischer met data om te gaan en zo opbrengsterichter te werken in de schooljaren 2012/2013 en 2013/2014. Sleutel tot succes bleek een vijf stappenplan.

Breng de beginsituatie in kaart

Om opbrengsterichter(er) te werken is het belangrijk om te weten hoe leerkrachten met leerlinggegevens omgaan. Richt een werkgroep op, bestaande

Maak een plan

Om het gebruik en de interpretatie van data beter te stroomlijnen, moet je samen afspraken maken. Het Landje besloot om leerkrachten eerst een training datagestuurd werken te geven. De intern begeleiders gaven twee trainingsmiddagen over data-analyse. Ze vergelijken bijvoorbeeld de resultaten van de groepen over een langere periode. Ook bespreken ze opvallende stijgingen en dalingen in de scores van de leerlingen. Daarna maakten de leerkrachten in

uit de schoolleider, de intern begeleider(s), een extern adviseur en twee tot vier leerkrachten, om dit in kaart te brengen. Op Het Landje ontdekte de werkgroep al snel dat leerkrachten de data van begrijpend lezen verschildend gebruikten. Sommigen namen alleen methodeonafhankelijke toetsen af om het onderwijs te evalueren, anderen gebruikten ook methode-gebonden

Ook verschilden hun interpretaties van de data, met name als het ging over woordenschattoetsen. Leerkrachten deelden bijvoorbeeld hun leerlingen op verschillende manieren in instructiegroepen in op grond van de toetsresultaten. Sommige gaven instructie op drie niveaus in een groep, andere leerkrachten werkten geheel klassikaal.

Stap 2

Om het gebruik en de interpretatie van data beter te stroomlijnen, moet je samen afspraken maken. Het Landje besloot om leerkrachten eerst een training datagestuurd werken te geven. De intern begeleiders gaven twee trainingsmiddagen over data-analyse. Ze vergelijken bijvoorbeeld de resultaten van de groepen over een langere periode. Ook bespreken ze opvallende stijgingen en dalingen in de scores van de leerlingen. Daarna maakten de leerkrachten in

Stap 3

Stem het plan af op de doelgroep en de taal van de school

Voor dat Het Landje aan het verbeterplan begon, hadden sommige leerkrachten al aangegeven dat ze het lastig vonden om met een digitaal leerlingvolgsysteem te werken of sowieso liever niet met het meten van resultaten bezig zijn. Leerkracht Frank Van der Zoutre bijvoorbeeld zei: 'Het is niet of ik mijn aantal van zijn collega's vertrouwden veel liever op hun werken in drie niveaus goed en zijn alle leerlingen wel betrokken in de les?'

Toen de leerkrachten een aantal weken met hun groepspaan aan het werk waren, vonden er klassenconsultaties plaats: de intern begeleiders observeerden en checkten of de lessen aansloten bij het groepspaan. Voor deze consultaties hadden de leerkrachten eerst zelf vragen geformuleerd: Sluit mijn leerstof goed aan bij het niveau van de leerlingen, Organiseer ik het werk in drie niveaus goed en zijn alle leerlingen wel betrokken in de les?'

duo's of trio's een 'groepspaan'. Hierin beschreven ze recente data, de doelen waaraan ze gingen werken, de indeling van de leerlingen op instructiebehoeften, de aanpak in de groep (o.a. leerstofaanbod en didactisch handelen) en de evaluatie.

Op Het Landje is inmiddels een aantal zaken in gang gezet. Er is een nieuwe, cyclische werkwijze ontwikkeld waarin evaluatie, plan en uitvoering centraal staan en twee keer per schooljaar worden besproken. Het belangrijkste is het evalueren van de groepspaanen, op basis van de inzichten uit de toetsen, en het opstellen van nieuwe groepspaanen. Voor de nieuwe werkwijze wordt tijd gereserveerd in de jaarkalender en hij is geborgd in het schoolplan. De leerkrachten van Het Landje kijken inmiddels anders tegen hun werk aan. Leerkracht Frank: 'Ik heb door de data-analyse en -interpretatie gezien dat ik een aantal leerlingen te lang "mencenem" in de instructie. Ik laat hen nu eerder starten met de werking. Dat scheelt frustratie bij de leerlingen en bij mij. Zij hebben nu tijd over voor verdiepingstof.'

De werkgroep vervult een belangrijke rol bij de uitvoering van het plan. Openheid en een positieve houding van haar leden heeft een positieve invloed op alle betrokkenen. Dat merkte ook Het Landje. Vooral werd tijdens een teamvergadering uitgebreid stil gestaan bij doel, vorm en inhoud van de trainingen. De schoolleider gaf onder meer expliciet aan hoeveel taakuren leerkrachten kregen en wie hun klas zou overnemen tijdens de training.

De werkgroep vervult een belangrijke rol bij de uitvoering van het plan. Openheid en een positieve houding van haar leden heeft een positieve invloed op alle betrokkenen. Dat merkte ook Het Landje. Vooral werd tijdens een teamvergadering uitgebreid stil gestaan bij doel, vorm en inhoud van de trainingen. De schoolleider gaf onder meer expliciet aan hoeveel taakuren leerkrachten kregen en wie hun klas zou overnemen tijdens de training.

De werkgroep vervult een belangrijke rol bij de uitvoering van het plan. Openheid en een positieve houding van haar leden heeft een positieve invloed op alle betrokkenen. Dat merkte ook Het Landje. Vooral werd tijdens een teamvergadering uitgebreid stil gestaan bij doel, vorm en inhoud van de trainingen. De schoolleider gaf onder meer expliciet aan hoeveel taakuren leerkrachten kregen en wie hun klas zou overnemen tijdens de training.

Communiceer het plan

De werkgroep vervult een belangrijke rol bij de uitvoering van het plan. Openheid en een positieve houding van haar leden heeft een positieve invloed op alle betrokkenen. Dat merkte ook Het Landje. Vooral werd tijdens een teamvergadering uitgebreid stil gestaan bij doel, vorm en inhoud van de trainingen. De schoolleider gaf onder meer expliciet aan hoeveel taakuren leerkrachten kregen en wie hun klas zou overnemen tijdens de training.

De werkgroep vervult een belangrijke rol bij de uitvoering van het plan. Openheid en een positieve houding van haar leden heeft een positieve invloed op alle betrokkenen. Dat merkte ook Het Landje. Vooral werd tijdens een teamvergadering uitgebreid stil gestaan bij doel, vorm en inhoud van de trainingen. De schoolleider gaf onder meer expliciet aan hoeveel taakuren leerkrachten kregen en wie hun klas zou overnemen tijdens de training.

De werkgroep vervult een belangrijke rol bij de uitvoering van het plan. Openheid en een positieve houding van haar leden heeft een positieve invloed op alle betrokkenen. Dat merkte ook Het Landje. Vooral werd tijdens een teamvergadering uitgebreid stil gestaan bij doel, vorm en inhoud van de trainingen. De schoolleider gaf onder meer expliciet aan hoeveel taakuren leerkrachten kregen en wie hun klas zou overnemen tijdens de training.

De werkgroep vervult een belangrijke rol bij de uitvoering van het plan. Openheid en een positieve houding van haar leden heeft een positieve invloed op alle betrokkenen. Dat merkte ook Het Landje. Vooral werd tijdens een teamvergadering uitgebreid stil gestaan bij doel, vorm en inhoud van de trainingen. De schoolleider gaf onder meer expliciet aan hoeveel taakuren leerkrachten kregen en wie hun klas zou overnemen tijdens de training.

De werkgroep vervult een belangrijke rol bij de uitvoering van het plan. Openheid en een positieve houding van haar leden heeft een positieve invloed op alle betrokkenen. Dat merkte ook Het Landje. Vooral werd tijdens een teamvergadering uitgebreid stil gestaan bij doel, vorm en inhoud van de trainingen. De schoolleider gaf onder meer expliciet aan hoeveel taakuren leerkrachten kregen en wie hun klas zou overnemen tijdens de training.

Didactief mag 1 examenplan van Haal meer uit je toetsgegevens wegggeven. Mail naam, adres en abonneenummer naar burgers@didactiefonline.nl

'Ik wil mijn leerlingen niet alleen als cijfers zien'

Stap 5

De werkgroep vervult een belangrijke rol bij de uitvoering van het plan. Openheid en een positieve houding van haar leden heeft een positieve invloed op alle betrokkenen. Dat merkte ook Het Landje. Vooral werd tijdens een teamvergadering uitgebreid stil gestaan bij doel, vorm en inhoud van de trainingen. De schoolleider gaf onder meer expliciet aan hoeveel taakuren leerkrachten kregen en wie hun klas zou overnemen tijdens de training.

De werkgroep vervult een belangrijke rol bij de uitvoering van het plan. Openheid en een positieve houding van haar leden heeft een positieve invloed op alle betrokkenen. Dat merkte ook Het Landje. Vooral werd tijdens een teamvergadering uitgebreid stil gestaan bij doel, vorm en inhoud van de trainingen. De schoolleider gaf onder meer expliciet aan hoeveel taakuren leerkrachten kregen en wie hun klas zou overnemen tijdens de training.

De werkgroep vervult een belangrijke rol bij de uitvoering van het plan. Openheid en een positieve houding van haar leden heeft een positieve invloed op alle betrokkenen. Dat merkte ook Het Landje. Vooral werd tijdens een teamvergadering uitgebreid stil gestaan bij doel, vorm en inhoud van de trainingen. De schoolleider gaf onder meer expliciet aan hoeveel taakuren leerkrachten kregen en wie hun klas zou overnemen tijdens de training.

De werkgroep vervult een belangrijke rol bij de uitvoering van het plan. Openheid en een positieve houding van haar leden heeft een positieve invloed op alle betrokkenen. Dat merkte ook Het Landje. Vooral werd tijdens een teamvergadering uitgebreid stil gestaan bij doel, vorm en inhoud van de trainingen. De schoolleider gaf onder meer expliciet aan hoeveel taakuren leerkrachten kregen en wie hun klas zou overnemen tijdens de training.

De werkgroep vervult een belangrijke rol bij de uitvoering van het plan. Openheid en een positieve houding van haar leden heeft een positieve invloed op alle betrokkenen. Dat merkte ook Het Landje. Vooral werd tijdens een teamvergadering uitgebreid stil gestaan bij doel, vorm en inhoud van de trainingen. De schoolleider gaf onder meer expliciet aan hoeveel taakuren leerkrachten kregen en wie hun klas zou overnemen tijdens de training.

De werkgroep vervult een belangrijke rol bij de uitvoering van het plan. Openheid en een positieve houding van haar leden heeft een positieve invloed op alle betrokkenen. Dat merkte ook Het Landje. Vooral werd tijdens een teamvergadering uitgebreid stil gestaan bij doel, vorm en inhoud van de trainingen. De schoolleider gaf onder meer expliciet aan hoeveel taakuren leerkrachten kregen en wie hun klas zou overnemen tijdens de training.

De werkgroep vervult een belangrijke rol bij de uitvoering van het plan. Openheid en een positieve houding van haar leden heeft een positieve invloed op alle betrokkenen. Dat merkte ook Het Landje. Vooral werd tijdens een teamvergadering uitgebreid stil gestaan bij doel, vorm en inhoud van de trainingen. De schoolleider gaf onder meer expliciet aan hoeveel taakuren leerkrachten kregen en wie hun klas zou overnemen tijdens de training.

De naam van leerkracht Frank van der Zout is in dit verhaal om privacy-redenen gefingerd.

Willem de Vos, Denise van Schelven, Bas Oprins en Liesbeth van Beijsterveldt, Haal meer uit je toetsgegevens. Van resultaten naar groepspaan. Amsterdam: Boom test uitgeverij, 2015.